

Israëlzondag 1 oktober 2000 SOW Stiens

Deuteronomium 8, 7-20

Gemeente van Jezus onze Heer,

Nederland in vroeger tijden was een gevaarlijk gebied. Het water had er vrij spel rond de terpen. De dood lag altijd op de loer.
Tegenwoordig is Nederland het rijkste en waarschijnlijk meest ontwikkelde land ter wereld. Zo kan het veranderen in de wereld.
Toch is God ondertussen altijd dezelfde gebleven.

Het huidige Israël is een land dat beheerst wordt door woede, haat en geweld. Al jaren is het midden oosten een kruitvat, dat zomaar kan ontploffen.
Maar in de tijd dat God aan zijn volk de Torah gaf, was het land Kanaän een prachtig gebied met wat rondtrekkende nomadenvolken.
Als je dit weet, dan is het moeilijk te geloven, dat de God van toen dezelfde is als de God van nu.
En toch is dat zo.

“Want de Here, uw God, brengt u in een goed land, een land van beken, bronnen en wateren, die in de dalen en bergen ontspringen, een land waarin gij aan niets gebrek zult hebben, Gij zult eten en verzadigd worden en de Here, uw God prijzen om het goede land dat Hij u gaf.”

Gemeente, wat mensen ook verzinnen, God is steeds dezelfde.

En de Schrift toept de mens op om die trouwe God te prijzen, om het goede land dat Hij geeft. Om God te prijzen om de dagelijkse zegeningen die ons ten deel vallen.

M.a.w. wij worden aangespoord, ja bevolen bijna, om de lofzang gaande te houden. En dat doen we in de gemeente, meestal op zondagmorgen, zo nu en dan ook door de week, de lofzang gaande houden. En hoewel we merken dat die lofzang steeds minder mensen aantrekt, gaan we er toch mee door. Misschien wel een beetje uit gewoonte, of misschien omdat we er niet echt zonder kunnen, misschien ook omdat we de gemeenschap waarderen, in elk geval houden wij de lofzang gaande.

Maar beseffen wij wel waarom dat zo nodig is?
Weten wij waarom we zingen naar de hemel?

De Torah leert het de mensheid.

Als je ophoudt God te prijzen, als je ophoudt de Schepper, je bron lof te zingen dan dreigen er twee gevaren: Het eerste is, dat je je God zou kunnen gaan vergeten, en het tweede is, en dat is veel erger nog, dat je je tegen je Schepper zou kunnen gaan verzetten.

De lofzang behoedt ons ervoor dat wij de zegeningen van God zouden vergeten, of dat we ons tegen God gaan verzetten.

Dat wij de zegeningen van God niet vergeten.

Daarvoor is het nodig, dat ieder van ons bij zichzelf eens even nagaat welke zegeningen je hebt ontvangen in je leven. Sta er eens even bij stil, kijk naar je eigen leven en bedenk eens alle zegeningen die je hebt ontvangen.

Zet al je zegeningen maar eens op een rijtje. Tel je zegeningen maar eens, een voor een.

Het zijn er vele! En dat is reden om te zingen, om te danken!

Zo ongeveer moet het volk zich gevoeld hebben in de woestijn, onderweg naar dat goede land. Diep in de woestijn, 's nachts bitter koud, overdag verzengend heet, diep in de woestijn worden zij herinnerd aan de zegeningen die ze ontvingen; hoe God hen bevrijdde uit de slavernij, en door de zee heen geleidde en hoe de Heer manna gaf. Ze trokken al lang door de woestijn, maar hun kleren waren nog niet versleten en hun voeten nog niet opgezwollen. God had goed voor hen gezorgd.

Ze tellen hun zegeningen. Reden om te danken. En daaroverheen komt nog eens de belofte van het goede land dat op hen ligt te wachten.

Dan kun je toch niet anders dan zingen: God is goed en zijn trouw zonder einde.

Als je de reportages uit Israel ziet dezer dagen, dan zou je bijna vergeten dat er in het midden Oosten nog vele vele mensen zijn, die inderdaad hun zegeningen tellen, de lofzang gaande houden en dagelijks werken aan verzoening en vrede. Ja zo zorgt God voor ons en voor hen. Er zijn nog mensen die God niet vergeten zijn, ook al komen ze niet in het achttuurlijf. Er zijn nog mensen die proberen de diepe haat tussen volken en mensen tegen te gaan.

En dat is reden om te zingen en te danken.

Opdat wij niet vergeten.

Maar er is nog een waarschuwing. Torah zegt: Pas op `dat uw hart zich niet verheffe tegen de Here uw God'. Kijk uit dat je je niet meer gaat voelen dan God, kijk uit dat je je niet zelf God gaat voelen.

En dat zijn de beelden die wel het journaal halen. Mensen die de zegeningen vergeten en zich maar door een ding laten opjagen: Haat. En zich daarin God gaan voelen, zich oppermachtig gaan voelen.

Torah waarschuwt: Zeg dan niet bij uzelf: Met eigen kracht heb ik mij dit alles verworven.

Nee, niet met eigen kracht.

Ook dat laten we tot ons doordringen. Zonet hebben we onze zegeningen op een rijtje gezet.

Zet nu eens op een rij, al datgene wat je met eigen kracht hebt verworven.

Dat is meestal niet echt veel.

Je geld en je goed, je huis en misschien een beetje succes en geluk.

Maar dat is het dan ook.

En al het andere, alles wat je niet met eigen kracht hebt verworven, al dat andere wordt je gegeven. Je kinderen, de liefde van je leven, eten en drinken, levenskracht, tranen, vrijheid noem maar op, wij hebben het niet verworven, maar gekregen.

Alle reden om de lofzang gaande te houden; opdat wij niet vergeten!

Tijdens de oprichting van de Wereldraad van Kerken in Amsterdam in 1948 verklaarden de leden van de nieuwe wereldraad: "Anti-semitisme is zonde tegen God en de mensen."

Die belijdenis heeft niets aan actualiteit ingeboet.

Wat kunnen christenen vandaag de dag doen om het kwaad van het antisemitisme tegen te gaan: De Raad van kerken zegt: Christenen moeten alle oorzaken van antisemitisme wegnemen die nog in de eigen christelijk traditie aanwezig zijn. Dat zijn wij niet alleen verplicht aan de joden, maar het is ook een bevrijdende mogelijkheid voor onszelf. Want alleen dan kunnen wij het schuldige verleden achter ons laten, wanneer wij de doorwerking ervan in het heden weten te stuiten.

Totzover de citaten.

De Torah.
Deze Israelzondag roept ons tot ommekeer.

In de lezing uit Markus wordt dat wel heel recht door zee gezegd: Als je hebt gestolen moet je je hand afhakken. Als je oog aanstoot neemt, ruk het eruit.

M.a.w. zo radicaal dient onze ommekeer te zijn, onze ommekeer naar God en zijn Rijk.

En kijk dan eens naar het Midden-Oosten. Alleen een radicale ommekeer kan daar de haat van mensen overwinnen.

Maar kijk ook naar je eigen kerk: Alleen een radicale ommekeer kan de kerk weet terugbrengen naar haar werkelijke roeping, nl barmhartigheid doen.

Gemeente, wat de wereldraad zegt over de joden dat kan ik vandaag herhalen voor vele andere groepen mensen, die ooit door de kerk dwars zijn gezeten. Mensen die door de kerk zijn uitgespuugd en gekleineerd.

En zo wil ik de Schrift vandaag in alle radicaliteit dan ook maar doorgeven: Als onze God Bevrijder van mensen is, dan zullen wij, als we bij die God willen horen, ook bevrijdende mensen moeten worden.

En dan moeten we niet alleen de oorzaken van antisemitisme uit het christendom weghalen, maar wat mij betreft ook de oorzaken van de kleinering van vrouwen, en de oorzaken van de haat tegen homoseksuelen, en de oorzaken van de oordelen die de kerk door de eeuwen heeft uitgesproken over mensen, die in de ogen van de kerk niet deugden.

God is steeds dezelfde, maar wij bakken er in de kerk steeds weer andere koekjes van. De kerk is er heel goed in om in het eigen straatje te preken.

Wat moet ik toch in 's hemelsnaam met het feit, dat een gewone dorpsdominee bij twee jonge mensen op bezoek gaat, die samenwonen, die gevraagd hebben in de kerk te willen trouwen. En dat die dominee dan zegt: Dat gaat niet door want jullie leven in zonde.

Dan denk ik: Wat wil je nou als kerk?

Zijn we dan niet blij met deze jonge mensen?

Moet er eerst weer een oordeel over uitgesproken worden, moeten mensen dan eerst op de knieën?

Gemeente God is niet veranderd. Maar wat wij er allemaal wel niet bijverzinnen daar sta ik werkelijk versted van.

Ik gun iedereen zijn meningen en opvattingen, en ik respecteer ook andere opvattingen, maar je moet het toch als kerk aandurven, om alle oorzaken van haat en kleinering uit je gemeenschap uit te bannen.

Zo radicaal is de Tora en zo radicaal is het evangelie.

Ja de Tora is zelfs zo radicaal dat onze schriftlezing eindigt met een dreigement: Als je inderaad afgoden gaat dienen, dan zul je sterven.

Wij moeten horen naar de stem van God. En ik heb vanmorgen niet gezegd, dat we alles maar goed moeten vinden. De een legt andere grenzen in het leven dan de ander, en dat mag je in je eigen gezin zelf wel bepalen.

Maar de kerk staat voor het verkondigen van het Rijk van de God van Israel.

De kerk is er om de solidariteit te zeggen en te doen.

De kerk is er om een lichtend voorbeeld te zijn.

En in de sfeer van onze schriftlezingen stel ik het dan ook scherp in mijn eigen woorden: De kerk als een lichtend voorbeeld. Dan moet de kerk tot inkeer komen als het gaat om condooms in Afrika. Men zegt dat die niet mogen van de bijbel. In de eerste plaats: Waar staat dat? Maar in de tweede plaats: Wij zijn als kerk toch geroepen tot barmhartigheid en niet tot scherp-slijperij.

De kerk bestaat lijkt het wel uit grenswachters en niet uit dienaars.

Godzijdank is er in de christelijke theologie na Auschwitz een enorme ommekeer gekomen. De kerk belijdt nu eerst en vooral de solidariteit met Israel afgezien van het handjevol christenen dat de joden nog steeds wil bekeren tot het christendom.

Maar grote delen van de kerk wachten nog op de ommekeer in het denken, wachten nog op de vernieuwing van hun denken. Zij zijn, zoals mijn vader altijd zei: De bocht nog niet door, durven nog niet om de hoek te kijken, ze kunnen de aanblik van het beloofde land niet aan, zij durven die bocht niet door en blijven steken in een dood leven.

De kerk zou heel radicaal eens haar zegeningen moeten tellen; het rijtje zou wel eens verrassend kort kunnen zijn.

En de kerk, wereldwijd mag ook tot inkeer komen en eens op een rijtje zetten wat zij uit eigen macht heeft gepresteerd. Het zou een mooi zwartboek worden denk ik.

De ommekeer naar die God die immer dezelfde is en blijft, de ommekeer naar die God, gemeente begint in je ziel.

Het gaat goed met Nederland, maar ons landje kan net zo goed over 200 jaar weer in de zee verdwijnen.

Israel leeft op een tijdbom, maar er kan evengoed over 2 jaar een blijvende vrede zijn.

Alleen Gods goedheid houdt ons staande.

En als we die God vertrouwen, dan maken we een begin met ommekeer, ommekeer naar zijn rijk van barmhartigheid.

Wat te denken van de EO-documentaire gisteravond getiteld: Hoe ze mijn broer hebben doodgeslagen. De dader van een zinloze moordpartij begaat een onomkeerbare misdaad. En de nabestaanden kunnen nooit weer de draad oppakken van voor het drama.

Zo onomkeerbaar is wat mensen elkaar aandoen, dat hebben we Auschwitz gezien. En zo onomkeerbaar is het wat kerken mensen aandoen.

We moeten er toch voor instaan dat we die onomkeerbare fouten niet weer laten gebeuren?

Onderhoudt de geboden van de Heer uw God, erken Hem als je Bevrijder, verzet je niet tegen die Bevrijder, want het is een keuze voor de dood. Maar gedraag je alsof je al in het beloofde land was.

De ommekeer is radicaal, maar dat is het enige antwoord dat we nog tot de hemel kunnen richten.

AMEN

U bent steeds dezelfde

*ieder kind, dat geboren wordt
draagt u. U bent nog niet
ontpandigd over de mensen*